

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

โดย ผู้จัดการออนไลน์ 2 ตุลาคม 2545 16:16 น.

ชาติกำเนิดและชีวิตปฐมวัย

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เดิมชื่อ ฉญาณ หรือ ยาน รามศิริ เกิดวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2430 วันจันทร์ ขึ้น 3 ค่ำ ปีกุน ฦ บ้านนาโป่งข้างที่ว้าบ้านหนองบอน ตำบลหนองใน (ปัจจุบันเป็น ตำบลนาโป่ง) อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ท่านเกิดในตระกูลช่างตีเหล็ก เป็นบุตรคนที่ 2 (คนสุดท้อง) ของ นายใส หรือสาย กับ นางแก้ว รามศิริ มีพี่สาวร่วมท้องเดียวกัน 1 คน

เมื่อหลวงปู่อายุประมาณ 5 ขวบ พอจำความได้บั้งว่า ก่อนที่มารดาจะเสียชีวิตได้เรียกไปสั่งเสียว่า "ลูกเอ๋ย แม่ยินดีต่อลูก สมบัติใด ๆ ในโลกนี้ จะเป็นก็ล้านก็โกฏก็ตาม แม่ก็ไม่ยินดี และแม่จะยินดีมาก ถ้าลูกจะบวชให้แม่จนตายในผ้าเหลือง ไม่ต้องสึกออกมามีเมียนะลูกนะ" หลังจากนั้นมารดาได้ถึงแก่กรรมลง ท่านจึงอยู่ในความดูแลของตากับยายขุนแก้ว

อนึ่ง ยายของหลวงปู่ได้ฝันว่า เห็นหลานชายไปนั่งไปนอนอยู่ในดงขมิ้นจนเนื้อตัวเหลืองอร่ามนำชม จึงได้มาร้องขอให้บวชเช่นเดียวกัน ท่านจึงรับปาก แล้วบวชพร้อมกับหลานชายอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน และมีศักดิ์เป็นน้า ยายได้นำหลานทั้ง 2 คน ไปถวายตัวต่อพระอุปัชฌาย์ที่ วัดโพธิ์ชัย (มหานิกาย) ในหมู่บ้านนาโป่ง เพื่อฝึกหัดขานนาค ทำการบรรพชาเป็นสามเณรต่อไป

ด้วยคำพูดของแม่ในครั้งนั้น เป็นเหมือนพรสวรรค์คอยเตือนสติอยู่ตลอดเวลา มันเป็นคำสั่งที่ก้องอยู่ในความทรงจำมีรู้เตือน จนในที่สุดท่านก็ได้บวชตามความประสงค์ของมารดาและใช้ชีวิตอยู่ในผ้าเหลืองจนตลอดอายุขัย

ชีวิตสมณะ การแสวงหาธรรม และปฏิบัติ

หลวงปู่ได้รับการบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อปี พ.ศ. 2439 มีอายุได้ 9 ปี ที่วัดโพธิ์ชัย บ้านนาโป่ง ตำบลนาโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีพระอาจารย์คามา เป็นพระอุปัชฌาย์ และ พระอาจารย์อ้วน เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ชัย เป็นพระพี่เลี้ยง

เมื่อบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น แหวน อยู่จำพรรษาที่วัดโพธิ์ชัยนั่นเอง พอเข้าพรรษาได้ประมาณ 2 เดือน สามเณรผู้มีศักดิ์เป็นน้ำที่บวชพร้อมกันเกิดอาพาธหนักถึงแก่มรณภาพไป ทำให้ท่านสะเทือนใจมาก

เนื่องจาก วัดโพธิ์ชัย ไม่มีการศึกษาเล่าเรียน เพราะขาดครูสอน ท่านจึงอยู่ตามสบาย คือ สวดมนต์ไหว้พระบ้าง เล่นบ้างตามประสาเด็ก ต่อมาได้ถูกส่งไปเรียนมูลกัจจายน์ ที่ วัดสร้างก่อ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในสมัยนั้น จังหวัดอุบลราชธานีมีสำนักเรียนที่มีชื่อเสียง มีครูอาจารย์สอนกันเป็นหลักเป็นฐานหลายแห่ง เช่น สำนักเรียนบ้านไผ่ใหญ่ บ้านเคิ่งใหญ่ บ้านหนองหลัก บ้านสร้างก่อทั่วอีสาน 15 จังหวัด (ในสมัยนั้น) ใครต้องการศึกษาหาความรู้ ต้องมุ่งหน้าไปเรียนมูลกัจจายน์ตามสำนักดังกล่าว ผู้เรียนจบหลักสูตรได้ชื่อว่าเป็นปราชญ์ เพราะเป็นหลักสูตรที่เรียนยาก มีผู้เรียนจบกันน้อยมาก ภายหลัง สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ดังเป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้การเรียนมูลกัจจายน์ถูกลืมเลือน

ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนที่สำนักนี้หลายปี จนอายุครบบวชพระ จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุฝ่ายมหานิกายที่ วัดสร้างก่อนอก อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี พระอาจารย์แวน เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2451

ในระยะเวลาที่เรียนหนังสืออยู่นั้น ท่านเกิดความว่านใจเพราะ ท่านอาจารย์อ่อน อาจารย์เอี่ยม ครูผู้สอนหนังสือเกิดอาพาธด้วยโรคนอนไม่หลับ ท่านจึงแนะนำให้ลาสิกขาบทเพื่อโรคอาจจะหายได้ หายแล้วหากยังอาลัยในสมณเพศ เมื่อได้โอกาสก็ให้กลับมาบวชใหม่อีก ท่านอาจารย์ทำตาม ปราบกฏว่าโรคหายดี แต่ต่อมาพระผู้เป็น

อาจารย์สอนหนังสือ คือ อาจารย์ชม อาจารย์ชาติ และท่านอื่น ๆ ลาสิกขาไปมี
ครอบครัวกันหมดสำนักเรียนจึงต้องหยุดชงักลง

ในที่สุด ท่านจึงเกิดความรู้สึกขึ้นมาว่า บรรดาครูอาจารย์เหล่านั้น ลี้กออกไป
ล้วนเพราะอำนาจของกามทั้งสิ้น จึงระลึกนึกถึงคำเตือนของแม่และยาย และเกิด
ความคิดขึ้นมาว่าการออกปฏิบัติเป็นทางเดียวเท่านั้นที่จะทำให้บวชอยู่ได้ตลอดชีวิต
เหมือนกับครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ได้ออกไปปฏิบัติด้วยกันตามป่าเขาไม่อาลัยอาวรณ์
อยู่กับหมู่คณะจึงได้ตัดสินใจไปหาอาจารย์ที่เมืองสกลนคร

ท่านได้ตั้งสัจจาธิษฐาน ขออุทิศชีวิตพรหมจรรย์แด่ พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์หลังจากตั้งจิตอธิษฐานแล้ว ท่านมีความรู้สึกปลอดโปร่ง เบากายเบาใจ อยู่มา
2-3 วัน โยมอุปัฐฐาก ได้มาบอกว่า พระอาจารย์จวง วัดธาตุเชิง อำเภอเชิงใน
จังหวัดอุบลราชธานี ได้ไปกราบ ญาคูม่น ฟังกลับมา ท่านจึงได้ไปนมัสการพระ
อาจารย์จวง เพื่อขอทราบที่อยู่ของ หลวงปู่ม่น ด้วยรู้สึกศรัทธาในกิตติศัพท์ความ
เก่งกล้าสามารถของหลวงปู่ม่นยิ่งนัก

จากนั้น ท่านก็ได้ออกธุดงค์มุ่งสู่สำนักของ หลวงปู่ม่น ภูริทตฺโต โดยผ่านม่วง
สามสิบ คำเขื่อนแก้ว ยโสธร เลิงนกทา มุกดาหาร คำชะอี นาแก สกลนคร พรรณ
านิคม สว่างแดนดิน หนองหาน อุครธานี บ้านผือ ซึ่งนับเป็นการเดินทางไกลและ
ยาวนานเป็นครั้งแรกจนได้เข้าพบหลวงปู่ม่น ที่ดงมะไฟ บ้านคือ

คำแรกที่หลวงปู่ม่นสั่งสอนก็คือ "ต่อไปนี้ให้ภาวนา ความรู้ที่เรียนมา ให้เอาใส่
ตู้ไว้ก่อน" ซึ่งทำให้ท่านรู้สึกยินดีมากเพราะได้บรรลุสิ่งที่ตั้งใจ

หลังจากอยู่กับหลวงปู่ม่นได้ 4 วัน พี่เขยและน้ำเขยก็มาตามให้กลับไปเยี่ยม
โยมพ่อที่ไม่ได้พบกันมานาน 10 ปี จึงเข้าไปกราบลาหลวงปู่ม่น และได้รับคำเตือน
ว่า "ไปแล้วให้รีบกลับมา อย่าอยู่นาน ประเดี๋ยวจะเสียท่าเขา ถูกเขามัดไว้แล้วจะคืนไม่
หลุด"

ท่านได้กลับไปเยี่ยมบ้านในปี พ.ศ.2461 เป็นที่นับถือศรัทธาของประชาชนในแถบบ้านเกิดมาก หลังไหลกันมาราบอย่างไม่ขาดสาย จนทำให้พักผ่อนไม่พอ และล้มป่วยลงต้องพักรักษาตัวอยู่หนึ่งเดือนเต็ม ด้วยจิตที่ระลึกถึงคำสั่งของพระอาจารย์ว่า "อย่าอยู่นานให้รีบกลับมาภานา" กับคำสั่งเสียของแม่ว่า "แม่ยินดีมากถ้าลูกจะบวชให้แม่ แล้วก็ให้ตายกับผ้าเหลือง" ทำให้ท่านตัดสินใจรีบเดินทางกลับไปอยู่รับการอบรมภานาต่อแล้วจึงได้แยกไปหาที่วิเวกบำเพ็ญสมาธิภานาตามความเหมาะสมกับจิตของตน เมื่อถึงวันอุโบสถจึงได้ถือโอกาสเข้านมัสการถามปัญหาข้อข้องใจในการปฏิบัติจากหลวงปู่มั่นจนเป็นที่เข้าใจแล้ว จึงกลับสู่ที่ปฏิบัติของตนดังเดิม โดยยึดมั่นในคำเตือนของหลวงปู่มั่นว่า "ให้ตั้งใจภานา อย่าได้ประมาท ให้มีสติอยู่ทุกเมื่อ จงอย่าเห็นแก่การพักผ่อนหลับนอนให้มาก"

ในระยะแรกออกปฏิบัตินั้น ท่านไม่ได้ร่วมทำสังฆกรรมฟังการสวดปาติโมกข์ เพราะยังไม่ได้ยุติเป็นธรรมยุต พระมหานิกายที่ได้รับการอบรมจากท่านหลวงปู่มั่นครั้งนั้นมีหลายรูป เมื่ออยู่ไปนาน ๆ ได้เห็นความไม่สะดวกในการประกอบสังฆกรรมดังกล่าว จึงไปกราบขออนุญาตให้ยุติเป็นธรรมยุต ซึ่งบางรูปก็ได้รับอนุญาต บางรูปก็ไม่ได้รับอนุญาต โดยหลวงปู่มั่นให้เหตุผลว่า "ถ้าพากันมายุติเห็นพระธรรมยุตเสียหายแล้ว ฝ่ายมหานิกายจะไม่มีใครมาแนะนำในการปฏิบัติ มรรคผลไม่ได้ขึ้นอยู่กับนิกาย แต่ขึ้นอยู่กับปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแนะนำสั่งสอนไว้แล้ว ละในสิ่งที่ควรเว้น เจริญในสิ่งที่ควรเจริญ นั่นแหละ คือ ทางดำเนินไปสู่มรรคผลนิพพาน"

ประมาณ พ.ศ.2464 ท่านได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อพำนักและศึกษาธรรมกับพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) แห่งวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ซึ่งหลวงปู่มั่นยกย่องอยู่เสมอว่าเชี่ยวชาญทั้งทางการเทศน์และการปฏิบัติธรรม

หลังจากที่ท่านได้รับฟังธรรมและเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย พม่า และเชียงตุง จากท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ แล้ว ก็ได้จาริกไปพม่า อินเดีย

โดยผ่านทาง แม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก ข้ามแม่น้ำเมย ขึ้นฝั่งพม่าต่อไปยังขลุกลิมมะ
ละเหม่ง ข้ามฟากไปถึงเกาะตะมะ ขึ้นไปพักที่คอยศรีกุดระ กลับมามะละเหม่ง แล้ว
โดยสารเรือไปเมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย แล้วต่อรถไฟไปเมืองพาราณสี เทียว
นมัสการปูชนียสถานต่าง ๆ แล้วจึงกลับโดยเส้นทางเดิม ถึงฝั่งไทยที่อำเภอแม่สอด
เดินเทียวอำเภอสามเงา

ปีต่อมา เดือนตุลาคม ท่านได้จาริกธุดงค์ไปเชียงตุง และ เชียงรุ่ง ในเขตพม่า
โดยออกเดินทางไปตามอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผ่านหมู่บ้านชาวเขา พักตามป่า
เขา จาริกผ่านเชียงตุง แล้วต่อไปทางเหนือ อันเป็นที่ดินชาวเขา เช่น จีนฮ่อ ซึ่งอยู่ตาม
เมืองแสนทวิ ฝึฝ่า หนองแสด บางเมืองตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง พอฝนตกชุกจวนเข้าพรรษา ก็
กลับเข้าเขตไทย นับได้ว่าท่านได้ธุดงค์จาริกไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอก
ประเทศส่วนใหญ่จะพำนักอยู่ในเขตจังหวัดอุบลฯ อุดรฯ และตั้งใจจะไปให้ถึงสิบ
สองปีนนาสิบสองจุไท แต่ทหารฝรั่งเศสห้ามเอาไว้ จึงไปถึง วัดใต้หลวงพระบาง แล้ว
ก็กลับพร้อมกับหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม

ทางภาคเหนือ ท่านได้มุ่งเดินทางไป คำไหนนอนนั้น จากอำเภอท่าลี่ จังหวัด
เลยออกไป อำเภอด่านซ้าย ผ่านอำเภอน้ำป่าด อำเภอนครไทย อำเภอท่าปลา จังหวัด
อุดรดิตถ์ ตัดไปอำเภอนาน้อย แพร่ หมู่บ้านชาวเขา อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย ลำปาง
แล้วต่อไปยังเชียงใหม่ เทียวคูภูมิประเทศโดยรอบเขาคอยสุเทพ

ท่านได้รับความเมตตาจาก ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ด้วยดีตลอดมา
ประมาณปี พ.ศ.2470 ท่านเจ้าคุณเห็นว่า หลวงปู่แหวน เป็นผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ
มีวิริยะอุตสาหะปรารถนาความเพียรสม่ำเสมอไม่ทอดทิ้ง มีข้อวัตรปฏิบัติดี มีอภัยชัย
ไมตรีไม่ขึ้นลง คู่กันเคยกันมานาน เห็นสมควรจะได้ยุติเสีย หลวงปู่แหวนจึงตัดสินใจ
ในเป็นพระธรรมยุต ที่พัทลุง วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีท่านเจ้าคุณพระ
อุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ มี พระนพิตี เป็นพระ
กรรมวาจาจารย์ ต่อมา หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ซึ่งเคยเป็นสหธรรมิกร่วมธุดงค์กัน ก็ได้
ยุติเป็นธรรมยุตเหมือนกัน

ในระหว่างที่จาริกแสวงหาวิเวกอยู่ทางภาคเหนือ นั้น ท่านได้พบกับหลวงปู่ขาว อนาลโย และได้แยกย้ายกันจำพรรษาตามป่าเขา ท่านเคยได้แยกเดินทางทุ่งบกข้าว จนถึงป่าเมี่ยงขุนบัง พอออกพรรษา หลวงปู่มั่น พระอาจารย์พร สุมโน ได้มาสมทบที่ ป่าเมี่ยงขุนบัง ขณะนั้น พระอาจารย์เทศก์ เทศร์สี พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริมาร่วม สมทบอีก เมื่อทุกท่านได้รับโอวาทจากหลวงปู่มั่นแล้ว ต่างก็แยกย้ายกันไป หลวงปู่ แหวนพร้อมหลวงปู่ขาว พระอาจารย์พร ไปที่คอนมะโน หรือ ดอยน้ำมัว ส่วนหลวงปู่ มั่นอยู่ที่กุฏิชั่วคราวที่ชาวบ้านสร้างถวายที่ป่าเมี่ยงขุนบังนั่นเอง

ภายหลังหลวงปู่มั่น เดินทางกลับอีสานแล้ว หลวงปู่แหวนยังคงจาริกแสวงวิเวก บำเพ็ญธรรมอยู่ป่าเมี่ยงแม่สาย หลวงปู่เล่าว่า อากาศทางภาคเหนือถูกแก่ธาตุขันธ์ดี ฉันทอาหาร ได้มาก ไม่มีอาการอึดอัด ว่างซึม เวลาภาวนาจิตก็รวมลงสู่ฐานสมาธิได้เร็ว นับว่าเป็นสัปปายะ

ประมาณปี พ.ศ. 2474 ขณะที่หลวงปู่แหวนปฏิบัติธรรมอยู่ที่เชียงใหม่ ได้ ทราบข่าวว่า ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ประสพอุบัติเหตุขณะขึ้นธรรมาสถ์เพื่อแสดง ธรรมถึงขาหักจึงเดินทางจากเชียงใหม่มากรุงเทพฯ และแวะกราบเรียนให้หลวงปู่มั่น ทราบที่อุตรดิตถ์ แล้วเดินทางโดยรถไฟถึงโครกพระ นครสวรรค์ ลงเดินเลียบบแม่น้ำ เจ้าพระยามาถึงวัดคู้งสำเภา พักค้างคืนหนึ่ง แล้วลงเรือล่องมาถึงกรุงเทพฯ เฝ้า พยาบาลท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ นานหนึ่งเดือน จึงกราบลาไปจำพรรษาที่เชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2498 ท่านจำพรรษาที่ วัดบ้านปาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เกิด อาพาธแผลที่ขาอักเสบทรมาณมาก ท่านจำพรรษาอยู่รูปเดียว ชาวบ้านไม่เอาใจใส่ได้ ท่านพระอาจารย์หนู สุจิตโต วัดคอยแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พาหมอมาจี้ มาทำการผ่าตัดโดยไม่ต้องฉีดยา ใช้มีดผ่าตัดเพียงเล่มเดียว ท่านมีความอดทนให้ กระจ่างจนสำเร็จและหายได้ในที่สุด

อีกหลายปีต่อมา พระอาจารย์หนูเห็นว่า หลวงปู่แก่มากแล้ว ไม่มีผู้อุปฐาก จึง

ได้ชักชวนญาติโยมไปนิมนต์ให้ ท่านมาจำพรรษาที่ วัดคอยแม่ปิ้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 ในฐานะพระผู้เฒ่าทำหน้าที่ปฏิบัติธรรมอย่างเดียวไม่ต้องเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่อื่นใด และท่านก็ได้ตั้งสัจจะว่า จะไม่รับนิมนต์ ไม่ขึ้นรถ ไม่ลงเรือ แม้ที่สุดจะเกิดอาพาธหนักเพียงใด ก็จะไม่ยอมเข้าอนโรงพยาบาล ถึงธาตุขันธ์จะทรงอยู่ต่อไปไม่ได้ ก็จะให้สิ้นไปในป่าอันเป็นที่อยู่ แล้วท่านก็ได้ปฏิบัติตามที่ตั้งใจไว้ได้

นับตั้งแต่ท่านขึ้นไปภาคเหนือแล้ว ท่านก็ไม่เคยไปจำพรรษาที่ภาคอื่นอีกเลย ท่านเคยอยู่บนคอยสูงกับชาวเขาเกือบทุกเผ่า อยู่ในป่าเขาภาคเหนือตอนบน เช่น เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ส่วนภาคเหนือตอนล่าง เช่น แพร่ น่าน ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก ท่านเคยจาริกไปครั้งคราว จึงนับได้ว่า วัดคอยแม่ปิ้ง เป็นสถานที่ซึ่ง หลวงปู่อยู่จำพรรษามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 จวบจนมรณภาพ

หลวงปู่แหวน มีโรคประจำตัวคือ เป็นแผลเรื้อรังที่ก้นกบยาวประมาณ 1 ซม. มีอาการคัน ถ้าอักเสบก็จะเจ็บปวดมาก และอีกโรคหนึ่งคือ เป็นต้อกระจกนัยน์ตา ด้านซ้าย เป็นต้อหินนัยน์ตาด้านขวา หมอได้เข้าไปรักษาเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2518 ซึ่งรักษาแล้วสุขภาพก็ยังแข็งแรงตามวัย แต่ต่อมาปี 2519 ร่างกายเริ่มชุ่มผอม อ่อนเพลีย ฉันทานอาหารได้น้อย ขาทั้ง 2 เป็นตะคริวบ่อย ต่อมา 2520 สุขภาพทรุด ก่อนข้างชุ่มเหนียวอ่อน เวียนศีรษะถึงกับเซล้มลง และประสบอุบัติเหตุขณะครองผ้าจีวรในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2522 ซึ่งเป็นวันที่ทางวัดจัดงานผูกพัทธสีมา ส่งผลให้เจ็บเอ็นเอวและกระดูกสันหลัง ลุกไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับที่ รักษาอยู่เดือนหนึ่งก็หายเป็นปกติ แต่เนื่องจากหลวงปู่อายุมากแล้ว จึงมีอาการอาพาธมาโดยตลอด คณะแพทย์ก็คอยให้การรักษาดูแลดีเช่นกัน จนกระทั่งใน วันอังคารที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2528 เวลา 21.53 น. การหายใจครั้งสุดท้ายก็มาถึง หลวงปู่ท่านได้ละร่างอันเป็นขันธวิบากไปด้วยอาการสงบ สิริรวมอายุได้ 98 ปี

ธรรมโอวาท

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้แสดงธรรมโอวาทหลายเรื่อง เช่นเรื่อง ของเก่า
ปกปิดความจริง ที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า

การพิจารณาต้องน้อมเข้ามาสู่ภายใน พิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริง เมื่อรู้แจ้งเห็น
จริงแล้ว มันก็วางเอง

อุบายปุ้ม้น ท่านว่า "เหตุก็ของเก่านี้แหละ แต่ไม่รู้ว่าเป็นของเก่า" ของเก่านี้แหละ
มันบังของจริงอยู่ มันจึงไม่รู้ ถ้ารู้ว่าเป็นของเก่า มันก็ไม่ต้องไปคุย มีแต่ของเก่า
ทั้งนั้นตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ของเก่า เวลาปฏิบัติภาวนา ก็พิจารณาอันนี้แหละ ให้มัน
รู้แจ้งเห็นจริง ให้มันรู้แจ้งออกมาจากภายใน มันจึงไปนิพพานได้ นิพพานมันหมักอยู่
ในของสกปรกนี้ มันจึงไม่เห็น พลิกของสกปรกออกดูให้เห็นแจ้ง

นักปราชญ์ท่านไม่ละความเพียร เอาอยู่อย่างนั้นแหละ เอาจนรู้จริงรู้แจ้ง ทีนี้มัน
ไม่มาเล่นกับก้อนสกปรกนี้อีก พิจารณาไป พิจารณาเอาให้นิพพานใสอยู่ในภายในนี้
ให้มันอ้อ นี้เอง ถ้ามันไม่อ้อหนา เอาให้มันถึงอ้อ จึงใช้ได้

ครั้นถึงอ้อแล้วสติก็ดี ถ้ามันยังไม่ถึงแล้ว เต็มที่สังขารตัวนี้ พิจารณาให้มันรู้แจ้ง
เห็นจริงในของสกปรกเหล่านี้แหละ ครั้นรู้แจ้งเข้า รู้แจ้งเข้า มันก็เป็นผู้รู้พระนิพพาน
เท่านั้น

จำหลักให้แม่น ๆ มันไม่ไปที่ไหนหละ พระนิพพาน ครั้นเห็นนิพพานได้แล้ว
มันจึงเบื่อโลก เวลาทำก็เอาอยู่นี้แหละ ใครจะว่าไปที่ไหนก็ตามเขา ละอันนี้แหละทำ
ความเบื่อหน่ายกับอันนี้แหละ ทั้งก่อนนี้แหละ นักปฏิบัติต้องพิจารณาอยู่นี้แหละ จี๋เข้า
ไปที่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ ให้พิจารณากาย พิจารณาใจ ให้เห็นให้เกิดความเบื่อ
หน่าย

การต่อสู้กามกิเลส เป็นสงครามอันยิ่งใหญ่ กามกิเลสนี้ร้ายนัก มันมาทุกทิศทุก
ทาง หากพิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริง ก็ถอนได้

กามกิเลสนี้แหละ เป็นบ่อเกิดแห่งการฆ่ากันตาย ชิงดีชิงเด่น กิเลสตัวเดียว ทำให้มีการต่อสู้แย่งชิงกัน ทั้งความรักความชัง จะเกิดขึ้นในจิตใจก็เพราะกาม

นักปฏิบัติต้องเอาใจให้หนักกว่าธรรมดา ทำใจของตนให้แน่วแน่ มันจะไปสงสัยที่ไหน ก็ของเก่าปรุงแต่งขึ้นเป็นความพอใจไม่พอใจ มันเกิดมันดับอยู่ที่นี่ "ไม่รู้เท่าทันมัน ถ้ารู้เท่า ทันมัน ก็ดับไป ถ้าจึมันอยู่อย่างนี้ มันก็ค่อยลดกำลังไป ตัดอดีต อนาคตลงให้หมด จิตตั้งอยู่ในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน ทำในปัจจุบัน แจ่มอยู่ในปัจจุบัน

ปัจฉิมบท

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นพระมหาเถระ ซึ่งได้ดำเนินชีวิตของท่านอยู่ในเพศของบรรพชิตมาตั้งแต่อายุเยาว์วัย เป็นพระนักศึกษานักปฏิบัติธรรมมาโดยตลอด เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร ทั้งที่เมื่อยังเป็นพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย และเป็นฝ่ายธรรมยุตแล้ว

ดั่งที่ หลวงปู่มั่น เคยแสดงเหตุผลว่า "มรรคผลไม่ได้ขึ้นอยู่กับนิกาย"

หลวงปู่แหวน เป็นผู้เปี่ยมด้วยเมตตาบารมีธรรม เป็นปูชนียบุคคล ชาวพุทธให้ความเคารพสักการะอย่างมาก เมตตาบารมีธรรมของท่าน ยังผลให้กุลบุตรกุลธิดา ใฝ่ใจในการปฏิบัติธรรม สืบสร้างความมั่นคงให้แก่พระศาสนา ทำให้เกิดมีการก่อสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล วัด อาคาร ท่านได้อำนวยคุณประโยชน์ต่าง ๆ แก่สังคมสืบมาจนถึงปัจจุบัน ชีวิตร่างกายของท่านได้ดับสลายไป แต่คุณงามความดีของท่านยังตรึงแน่นอยู่ในจิตสำนึกของพุทธศาสนิกชนอย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย เพราะท่านเป็นพระผู้ประพฤติปฏิบัติชอบในฐานะพุทธชินนรต เป็นเนื่อนานุญของผู้ต้องการบุญใน โลกนี้

